

Viðmerking

Donsku færoya- serfrøð- ingarnir

Viðmerking til samrøðu við Vagn Wählin tann 30. apríl 1998 í Sosialinum. Fyri at ongin misskiljing skal vera, er greinin skrivað á donskum

De seneste 5 år har Færøerne og færøske forhold indtaget langt større plads i det danske mediebillede og derved i den almindelige danskers bevidsthed. Specielt i de første år var dækningen af færøske forhold befængt med en perlerække af elementære fejl og misforståelser, f.eks sammenblanding af landsstyre og lagting, hvor man ikke kendte forskel på regering og parlament. Og ellers en generel mangel på viden om færøsk politik og færøske samfundsforhold i al almindelighed.

I denne periode oplevede vi også en række pludselig opståede danske færøksperter, der med stor skråsikkerhed udtalte sig om Færøerne. Desværre var deres skråsikkerhed ikke proportional med deres indsigt i færøske forhold, og indholdet af deres kommentarer blev selvfølgelig derefter.

De danske færøksperter

Jeg erindrer specielt to eksempler. Det ene var en forelæsning med professor Erik Gørtz på Københavns Universitet i oktober 1994, hvor han med stor skråsikkerhed fastsatte, at det fremtidige befolkningstal på Færøerne var 37.000, hvis øerne ellers skulle have nogen økonomisk fremtid. Med lige stor selvsikkerhed afviste han, at Den Danske Bank havde gjort noget forkert, da banken afviklede sine færøske engagementer. Og han fastslog også, at etablering af en »kopskat« (poll tax) var en væsentlig forudsætning for genoprettelsen af den færøske økonomi. Som bekendt, var ikke engang Margaret Thatcher i stand til at gennemføre denne idé i Storbritannien.

Det andet eksempel er fra et TV-program i dansk TV2 på omtrent det samme tidspunkt. Dette er nok det mest tendensiøse danske program om Færøerne, som jeg nogen sinde har overværet, og det var langt værre end »Rigets tilstand«, der blev sendt i januar i år, og ellers vakte en del opstandelse på Færøerne.

I det omtalte program optrådte en vis lektor Aage Trommer på slap line, og jeg husker tydeligt min forundring over hvor TV2 havde fundet denne færøksperter. Hverken jeg selv eller min faglige omgangs-

kreds, havde hørt manden omtalt i forbindelse med forskning i færøske anliggender. Programmet viste tydeligt, at Trommer ikke havde større indsigt i færøske forhold, end manden på gaden. Og dennes indsig i færøske forhold er som bekendt ikke særlig stor.

Trommer og Wählin over Færøerne

Jeg erindrer desuden ganske tydeligt et genmæle til Aage Trommer, der blev bragt i Informations kort tid efter TV2-programmet blev sendt. Det var skrevet af en docent ved Århus Universitet, som påviste det problematiske i at udtale sig som ekspert i noget, som man aldrig havde forsket i. Kommentaren var velskreven, og afspejlede docentens indignation og harme over, at en af hans fagfæller lod sig udnytte i et mediechew af denne tvivlsomme karakter.

Men stor er min forundring, da jeg nu knap 4 år senere oplever den samme århusianske docent i en situation der er parallel til det omtalte TV2-program. I et interview i Sosialurin på selve valgdagen fremsætter Vagn Wählin en række ekspertudtalelser om dansk færøske forhold, der på en række punkter afviger fra virkeligheden.

På et spørgsmål om procedurerne for en færøsk løsrivelse fra Danmark udtales følgende: »Um so verður, skal málið eisini undir fólkaatkvøðu í Danmark, tí eingin stjórn hevur sambært grundlögin, heimild at geva fullveldi frá sær, uttan so at fólkið hevur talað.

Ti hava vit í Danmark fingið lógargrein, sum fleiri ferðir hevur verið fyrri í hægstarætti, í samband við ES-limaskapin. Nú er samtykt, at tað kann gerast við ávisum treytum.

Fyri tað fyrsta skulu 5/6 av fólkaatkvøðunum taka undir við broytingunum, men tað kann stutt sagt ikki lata seg gera at fáa so stóran meiriluta í Fólkaatkvøðunum. So sigur Grundlögin, at um 5/6 ikki eru fyrri, skal málið til fólkaatkvøðu.

Intet grundlovsmæssigt krav om dansk folkeafstemning

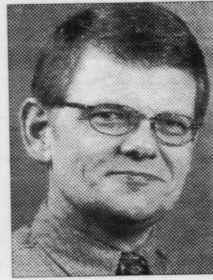
Det ovenstående citat afspejler tydeligt at Wählin befinder

Eyhild Simonsen

Gardar Joensen

Hans Jørgensen

Rasmus Nielsen

Hjartaliga takka vit øllum veljarum Javnaðarfloksins í Vágum fyri dygga stuðulin til løgtingsvalið. Vit rukku ikki hesaferð, men hava góðar vónir til næstu ferð.

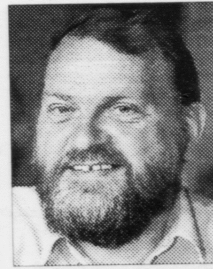
Valevnini og Vága Javnaðarfelag

Jógvan A. Johannesen

Birgir Mohr

Eyðstein Dalsgaard

Tummás Frank Hansen

Hjartaliga takka vit øllum veljarum Javnaðarfloksins í Sandoyar sýslu fyri dygga stuðulin til løgtingsvalið. Vit rukku ikki hesaferð, men hava góðar vónir til næstu ferð.

Valevnini og Sandoyar Sýslu Javnaðarfelag

sig langt udenfor sit egentlige forskningsfelt. Det fremgår af dine udtalelser, at du omtaler for procedurerne omkring suverænitetssag, der specielt har været anvendt i forbindelse med danmarks relationer til EU (og EF). Disse procedurer er beskrevet i grundlovens §20. hvor stk.1 lyder således:

»Beføjelser, som efter den grundlov tilkommer rigets myndigheder, kan ved lov i nærmere bestemt omfang overlades til mellemfolkelige myndigheder, der er oprettet ved gensidig overenskomst med andre stater til fremme af mellemfolkelig retsorden og samarbejde.

Det skulle således være evident, at grundlovens §20 retter sig mod suverænitetssag, og ikke til mellemfolkelige myndigheder. Det er derfor en forkert antagelse, når du anvender »suverænitetssag« til at beskrive procedurerne for en eventuel færøsk løsrivelse fra Danmark. I stedet burde du vende blikket imod grundlovens §19, hvor et uddrag af stk.1 lyder således: »Kongen handler på rigets

vegne i mellemfolkelige anliggender. Uden folketings samtykke kan han dog ikke figjarligu kreppuni i 1992, verður grundlögin galdandi. Tað merkir at danska stjórnin hevur skyldu til at leggja seg út í føroysk viðurskipti.

Efter dansk parlamentarisk sædvane, er det regeringen der handler på kongens vegne. Det er således regeringen der kan gennemføre den danske del af en færøsk løsrivelse hvis folket inget eller tiltræder beslutningen.

Der foreligger således ikke noget grundlovsmæssigt krav om evt. dansk folkeafstemning angående færøsk løsrivelse. Men på den anden side blokerer grundloven ikke for en sådan afstemning, hvis den danske regering er interesseret i at foretage dette skridt.

Konflikter og forpligtelser

På et andet punkt i interviewet kommer du ind på kompetencefordelingen i rigsfællesskabet, på tidspunkter da der forefindes egentlige interessemodsatninger mellem Færøerne og Danmark:

»Hann heldur, at reglurnar í heimastýrslögin eru greiðar,

men bert, at tá trupulleikar standast, eitt nú undir Klaksvíksstríðnum í 1995 og undir figjarligu kreppuni i 1992, verður grundlögin galdandi. Tað merkir at danska stjórnin hevur skyldu til at leggja seg út í føroysk viðurskipti.

Et forkert tidspunkt

Jeg har ved et par lejligheder haft mulighed for at overvære dine forelæsninger, og har fundet dem både interessante og lærerige. Specielt dine analyser af den ældre færøske historie, har jeg fulgt med stor fornøjelse.

Det er derfor med stor beklagelse at jeg nu oplever dig fremsætte skråsikke udtalelser om de statsretlige relationer mellem Færøerne og Danmark.

der er behæftet med fejl af den ovenfor omtalte karakter. Men da udtalelserne desuden falder i et interview på selve valgdagen, må jeg konstatere, at dette også vækker min harme.

Valget den 30. april 1998 var nok et af de mest vigtige på Færøerne i det hele taget. Det var et valg, hvor vi færinger skulle beslutte hvad vi vil med de fremtidige dansk-færøske relationer. Dette er vores egen beslutning, som hver enkelt færinger skal tage overfor sig selv, sin egen formu og sin egen samvittighed. Den skal ikke forplumres af diverse danske færøksperter - specielt ikke når disse eksperters udlægning af de dansk-færøske relationer, ikke er i overensstemmelse med virkeligheden.

Jeg beklager dybt at måtte konstatere det, men jeg må konkludere at du i dette tilfælde kan rubiceres i den samme kategori som »færøksperter« Aage Trommer.

Med venlig hilsen

Ronnie Thomassen